

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0343

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Habib Özgan¹

Fatih Bozbayındır²

Ayla Yalçın³

Gaziantep University¹⁻²

Gaziantep Nizip Cumhuriyet Primary School³

ozgan@gantep.edu.tr

Gaziantep-Turkey

MÜKEMMELİYETÇİ OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETMENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı mükemmeliyetçi okul müdürlerinin davranış ve tutumlarının öğretmenler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin neler olduğunu belirlemektir. Araştırmanın örneklemi Gaziantep ilinin Nizip ilçesinde çalışan 40 öğretmendir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde NVivo8 kullanılmıştır. Analizler sonucunda mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere olumlu etkisinin yanında olumsuz etkisi de bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mükemmeliyetçilik, Okul Müdürü, Öğretmen, Olumlu ve Olumsuz Etkiler

THE EFFECTS OF PERFECTIONIST PRINCIPALS ON TEACHERS

ABSTRACT

In this research, the aim is to put forward positive or negative effects of being perfectionist and what aspects elementary school directors behave in a perfectionist way. The study group is 40 teachers working with the director who has the highest points on perfectionism scale. In the meeting, data are put into a computer, and they are analysed with the NVivo8 program. As a result of the analysis, perfectionist school directors have some positive effects on teachers as well as negative ones.

Keywords: Perfectionism, The School Principal, Teachers, Positive and Negative Effects

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

İnsanın davranışlarını belirleyen tutum ve inançlar doğuştan veya çevreden etkilenecek şekilde oluşmaktadır. Her insanın kişilik özelliği farklı olduğundan farklı davranışlar sergileyecektir. Bu kişilik özelliklerinden birisi de mükemmeliyetçiliktir. İnsan çocukluktan başlayarak çevrenin ve kendisinin beklentilerini karşılamaya çalışır. Bu beklentileri başarabilmek için bazı insanlarda tutum ve inançlarına bağlı olarak mükemmeliyetçi kişilik özelliği oluşabilmektedir.

Mükemmeliyetçilik kavramı üzerinde birçok tanım yapılmıştır. Mükemmeliyetçilik genel anlamda bir şeyin en iyisini yapmak ve kendine yüksek standartlar belirleyerek hatasız bir şekilde standartlara ulaşma çabasıdır. Mükemmeliyetçik teriminin tanımlarında uzlaşma olmamasının nedeni yüksek düzeyde başarılı ve yetenekli bireylerden mükemmeliyetçi kişilerin ayırt edilememesidir [1].

Mükemmeliyetçilik kavramı olarak Oxford sözlüğünde kişinin yaptığı şeyin aynısını başkalarından da beklemesi [2]., büyük Türkçe sözlükte aşırı titiz davranan ve mükemmel olma yolunda aşırı çaba sarf eden kimse olarak tanımlanmaktadır [3]. Freud (1959), mükemmeliyetçiliği yüksek başarı için katı istekler belirleyen abartılmış süper egonun bir göstergesi olarak kabul etmektedir [4]. Hamachek (1978) normal mükemmeliyetçiliği kişinin kendisine yüksek standartlar belirlemesi ve gerektiğinde kişinin bu standartları değerlendirebildiği şeklinde açıklamaktadır [5].

Mükemmeliyetçilikte; kendisi ve başkaları için performansının üzerinde hedefler belirleme, bunlara hata yapmadan ulaşma düşüncesi vardır [6]. Mükemmeliyetçi kişiler yaptıklarından şüphe duyarlar. Eylemlerinden şüphe duyma kavramı, bir kimsenin belli bir görevi bitirip bitirememeye derecesi ile ilgilidir. Mükemmeliyetçi kişiler başkalarının mükemmel başarıp başaramadıklarıyla, hata yapıp yapmadıklarıyla da ilgilenirler [7]. Bu durum karışık kişilerin olumsuz şekilde etkilenmesine neden olabilmektedir.

İnsanda mükemmeliyetçilik eğilimleri genellikle sevgi, kabul görme ve onaylanma gereksinimi ile başlamaktadır [8]. Flett ve Ark (1995)'e göre Mükemmeliyetçi kişilerin düşük düzeydeki benlik saygısı, aşırı benmerkezci düşünce ve sevgi ve saygı gereksinimleri kişiler arası ilişkilerini ve iletişim becerilerini geliştirmek yerine, daha da içinden çıkılmaz bir durum oluşturmaktadır [Akt: 9]. Bundan dolayı mükemmeliyetçi kişiler hata yapmaktan aşırı derecede kaçarlar. Mükemmeliyetçi kişiler kendisi için koyulan standartları tutturmada belirgin yetersizlik yaşadıklarında genellikle kaygı ve yetersizlik duygusu yaşarlar [7]. Kişinin, yaşantısında sevilme, onay görmeme ve bunun gibi durumlardan kaynaklı olarak kaygı yaşamaması, kusursuz olma gereksinimini pekiştirmektedir. Kişi, kusursuz olma konusunda hayal kırıklığı yaşadıkça kaygıları bir kat daha artmakta ve bu durum onun için bir kısır döngü haline gelmektedir [8].

Mükemmeliyetçilik olumlu ve olumsuz yönleri olan bir özelliktir. Olumlu yönü olarak kişileri daha iyisini üretmeye ve kendi sınırlarını zorlamaya itmesi iken bunun karşısında olan olumsuz yönü ise bazı durumlarda kişilerde son derece kötü problemlere sebep olmasıdır [7]. Mükemmeliyetçi kişiler kaygı ve onaylanmama ve reddedilme korkusu ile doludurlar. Kaygı ve reddedilme korkusu içinde olan bu kişilere yardım edilerek başarılı kimseler haline getirilebilirler. Bilişsel davranışçı koçluk bu alanda iyi bir model olarak gösterilebilir [10].

Mükemmeliyetçilikte görülen temel özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz; Kişinin kendisi ve önemli bulunduğu diğer insanlar için ulaşılması neredeyse imkânsız hedefler belirleme, sadece hata yapmadığında ve başarı sağladığında kendini iyi hissetme, yaptığı işlerden şüphe duyma, başarılarından tatmin olmama, düzen, kontrol ve planlama konusunda aşırıya kaçmadır [11].

Mükemmeliyetçiliği kendine dönük, diğer bireylere dönük ve sosyal düzene dönük mükemmeliyetçilik olmak üzere üç boyutta ele almak mümkündür. Kendine dönük mükemmeliyetçilikte kişi kendisine yüksek beklentiler belirlemede, diğer bireylere dönük mükemmeliyetçilikte karşı taraftan beklentileri içermektedir. Sosyal mükemmeliyetçilikte ise birey diğer kişiler tarafından belirlenen beklentileri karşılama ihtiyacı hisseder [12 ve 13].

Birçok güvenilir ölçek mükemmeliyetçiliği üç temel psikolojik davranış içerdiğini belirtmektedir. Bunlar; yüksek standartlar, düzenlilik, tutarsızlık veya kendilerinin veya başkalarının standartları ile performansları arasında farklılığa eğilim özellikleridir [14]. Normal mükemmeliyetçilik gerçekçi amaçları ve başarıdan tatmin olmayı içermektedir. Sinirsel mükemmeliyetçilikte ise gerçekçi olamayan standartlar ve yanlışların varlığını kendi yetersizliğinden bilme vardır [5].

Dobson (2007) yaptığı araştırmada mükemmeliyetçi bir yöneticinin iyi bir lider olamayacağı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada Dobson (2007) başarılı bir liderin özelliklerini; fikirlere açık, cesur, kişileri etkileyebilen, başkalarına yetki veren, takımı güçlendiren ve uyumlu olarak belirtmektedir [Akt: 10]. Okul yöneticilerinin mükemmeliyetçi olması yani; yüksek beklentiler içinde olması ve bu beklentileri öğretmenlerden de beklemesi, yapılan işleri beğenmemesi, iş vermemesi öğretmenleri olumsuz etkileyebilir. Okul yöneticilerinin mükemmeliyetçilik özelliği, öğretmenlerden sürekli olarak denetleme ve onay alma beklentisi içinde olması ve öğretmenleri değiştirmeye yönelik davranışları, öğretmenler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler oluşturabilir. Hâlbuki insanın bir potansiyel olduğunun farkına varan yönetici, kişilerin gelişmesine özen gösterir ve kişilerin gelişimiyle sürekli ilgilenir çünkü böyle bir yönetici verimliliğin insanların potansiyelinin üretime dönüşmesinden geçeceğini bilir [15].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Okul müdürleri mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden dolayı öğretmenler üzerinde etkisinin farkına vararak bu özelliği sağlıklı şekilde yani karşıdaki kişilerin gelişimini özendirici şekilde kullanması eğitim kurumları için önemlidir. Bu çalışma, mükemmeliyetçilik ile ilgili bu alanda herhangi bir çalışmaya rastlanmaması ve önemli bir problemin ortaya konulması ve çözüm önerileri getirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, ilköğretim okulu müdürlerinin hangi konularda mükemmeliyetçi davrandıklarını ve mükemmeliyetçi olmanın öğretmenler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Çalışmanın problem cümleleri aşağıdaki gibidir:

- Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okulu müdürlerinin mükemmeliyetçi özellikleri nelerdir?
- İlköğretim Okulu müdürlerinin mükemmeliyetçilik özelliği öğretmenleri nasıl etkilemektedir?

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Yöntemi (Research Method)

Nitel bir araştırmadır. İlköğretim okulu müdürlerinin hangi konularda mükemmeliyetçi davrandıklarını ve mükemmeliyetçi olmanın öğretmenler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koymak amacıyla yapıldığı için nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıdır. Verilerin derinliği ve zenginliği içinde betimlenmesi amaçlandığı için nitel araştırma yapılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu (Participants)

Çalışma grubu, Gaziantep ilinin Nizip ilçesinde çalışan, mükemmeliyetçilik ölçeği uygulanan 15 okul müdürü ve mükemmeliyetçilik puanı en yüksek olan 3 okul müdürünün görev yaptığı okullarda çalışan 40 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin toplanması (Data Collection)

İlk olarak mükemmeliyetçilik ölçeği kullanılarak en yüksek mükemmeliyetçilik puanına sahip ilk 3 müdür belirlenmiştir. Daha sonra bu üç müdürün okulunda çalışan öğretmenlerle görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Mükemmeliyetçilik ölçeği, Hewit-Flett (1991), tarafından geliştirilmiş olup Türkçe uyarlama çalışması Oral(1999), tarafından gerçekleştirilen 45 maddelik ölçektir.

Veriler görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmacı görüşme yoluyla; deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışır [16]. Bu çalışmada da görüşme yöntemi ile öğretmenlerin mükemmeliyetçi müdürlere karşı tutumları, düşünceleri ve zihinsel algılarının neler olduğu ortaya çıkarılmak amaçlanmıştır. Araştırmada görüşme yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerin sağlıklı olması için uygun ortamlar seçilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce öğretmenlere mükemmeliyetçilik hakkında kısa bilgi verilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür. Ayrıntılı bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Her bir katılımcıya bir kod verilmiştir. Sorulara verilen yanıtlar görüşme sırasında not edilmiştir. Her bir katılımcıya ait görüşme metinleri paket programı NVivo8'e aktarılmıştır.

3.4. Verilerin analizi (Data Analysis)

Veriler, betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde kategorisel ve frekans analizi teknikleri kullanılmıştır. " Frekans analizi birim ve öğeleri sayısal, yüzdesel ve oransal bir tarzda görülme sıklığını ortaya koymaktır. Kategorisel analiz belli bir mesajın önce birimlere bölünmesi ve ardından bu birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasıdır" [17]. Öğretmenlerden alınan cevapların analizinde önce kodlama yapılmıştır. Sonra benzer kodlar belirli kategorilerde toplanarak alt temalar oluşturulmuştur.

Bulguların kendi içinde tutarlı ve anlamlı olması iç geçerliliği sağlamaktadır. Aynı zamanda bulguların daha önceden oluşturulan kavramsal çerçeve geçerliliği sağlamaktadır. İç güvenilirlik için görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Görüşme sonunda katılımcıya araştırmacı öğrendiklerini özet olarak aktararak kendi algısının aktarılan verilerin doğru yansıtıp yansıtmadığı sorularak dış güvenilirlik sağlanmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

İlköğretim öğretmenlerinin görüşlerine göre mükemmeliyetçi okul müdürlerinin özellikleri ve öğretmenlere etkilerine ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

4.1. Birinci Probleme İlişkin Bulgular (Findings Related to the First Problem)

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin özelliklerinin frekans ve frekans yüzdesi tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin özelliklerinin frekans ve frekans yüzdesi

Table 1. Percentage of frequency and frequency characteristics of perfectionist school principals

	Özellikler	f	(%)
	Mükemmeliyetçi Okul Müdürlerinin Özellikleri	Düzen Gereksinimi	36
	Aşırı Kuralcılık	13	20.63
	Eleştirel Bakış	10	15.87
	Yüksek Beklenti	4	6.34
	TOPLAM	63	100

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin mükemmeliyetçi müdürlerde gördükleri özellikler sırasıyla; düzen gereksinimi, aşırı kuralcılık, eleştirel bakış ve yüksek beklentilerdir. Öğretmenler mükemmeliyetçi müdürlerde gözledikleri davranışın en çok düzen gereksinimi olduğunu belirtmişlerdir (%57.14). Bu davranışı belirten bazı öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...müdürüm temizliğe ve düzene çok önem veriyor. Bunu aşırı şekilde yapması bazen bizi rahatsız ediyor. Müdürümüz düzene çok önem veriyor." (Ö-9, Ö-18, Ö-29).

Bazı öğretmenler okul müdürlerinin mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden dolayı okulda düzene ve temizliğe çok dikkat ettiğini belirtmektedir.

Okul müdürünün çok kuralcı olduğunu belirten bazı öğretmenler bunu şu şekilde açıklamaktadır:

"...okul müdürümüz aşırı kuralcı davranıyor. En küçük durumda dahi kural koymaya çalışıyor." (Ö-5, Ö-9, Ö-32, Ö-40)

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin aşırı derecede eleştirel bakışa sahip olduğunu belirten bazı öğretmenler bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...okul müdürüm eleştirilmeyi sevmez ama eleştiri yapmayı çok sever. Bu durumda ne kadar çabalarsak çabalayalım verimli şekilde çalışamayız." (Ö-6, Ö-26,).

Öğretmenler mükemmeliyetçi okul müdürlerinin kurallara aşırı derecede bağlandıklarını ve eleştiri çok yaptıklarını belirtmektedirler.

4.2. İkinci Probleme İlişkin Bulgular (Finding Related to the Second Problem)

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik olumlu etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik olumlu etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi

Table 2. Positive psychological effects of perfectionist school principals to teachers and frequency percent age of frequency

	Olumlu Etkiler	f	(%)
	Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik olumlu etkileri	Sorumluluk duygusu	11
	Motivasyon Arttırma	10	32.25
	İş Doyumu	10	32.25
	TOPLAM	31	100

Tablo 2 incelendiğinde mükemmeliyetçi okul müdürlerinin davranışlarının öğretmenlere psikolojik olumlu etkileri sırasıyla; sorumluluk duygusu, motivasyon arttırma ve iş doyumudur.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlerde sorumluluk duygusunu arttırdığını belirten bazı öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...okul müdürüm mükemmeliyetçi biri olduğu için bütün işlerimi aksatmamaya ve düzenli yapmaya çalışıyorum. Sorumluk duygum arttığı için biriken işim kalmıyor." (Ö-1, Ö-13, Ö-21, Ö-40).

Bazı öğretmenler okul müdürlerinin mükemmeliyetçi olduklarından dolayı işlerinde hata yapmaktan kaçındıklarını ve müdürün bu özelliğinin kendilerinin sorumluluklarını arttırdığını belirtmektedirler.

Okul müdürlerinin mükemmeliyetçi özelliğinden dolayı işlerine motive olabildiklerini ifade eden bazı öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...motivasyonum zaman zaman arttığını söyleyebilirim. İş performansınız olumlu etkiliyor." (Ö-6, Ö-14, Ö-30)

Bazı öğretmenler okul müdürlerinin mükemmeliyetçi davrandıklarında, işlerine daha çok yoğunlaşmakta olduklarını bu durumunda motivasyonlarını arttırdıklarını belirtmektedirler.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik olumsuz etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik olumsuz etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi.

Table 3. Negative psychological effects of perfectionist school principals to teachers and frequency percentage of frequency

	Olumsuz Etkiler	f	(%)
Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere psikolojik etkileri kapsamında olumsuz etkileri	Motivasyon Düşüklüğü	13	52
	Kaygı	6	24
	Stres	6	24
	TOPLAM	25	100

Tablo 3 incelendiğinde mükemmeliyetçi okul müdürlerinin psikolojik olumsuz etkileri sırasıyla; motivasyon düşüklüğü, kaygı ve strestir. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin motivasyonlarını düşürdükleri ifade eden bazı öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

"... okul müdür her şeyde titiz ve kuralcı davranması okula gelme isteğimi azaltıyor. Hata yapmaktan korkmaktayım. İşime karşı motivasyonum düşüyor." (Ö-2, Ö-7, Ö-18, Ö-24, Ö-33).

Bazı öğretmenler okul müdürlerinin mükemmeliyetçi olmalarının kendilerini rahatsız ettiğini belirtmektedir. Okul müdürlerinin çok titiz olmaları onların işe motive olmalarını engellemektedir.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin kendilerinde kaygı ve stres oluşturduğu belirten bazı öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...sürekli kontrol altında olduğunu hissetmek kaygı yaratıyor ve rahatsız ediyor. Müdür bey çağırdığında gergin oluyorum ve panikliyorum yani işimde stres yaşıyorum." (Ö-9, Ö-20)

Bazı öğretmenler okul müdürünün mükemmeliyetçi olmasının kendilerinde stres ve kaygı oluşturduklarını belirtmektedirler.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumlu etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumlu etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi
Table 4. Positive social effects of perfectionist school principals to teachers and frequency percentage of frequency

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumlu etkileri	Olumlu Etkiler	f	(%)
	Okulda Düzen	16	50
	Okulun Temizliği	9	28.12
	Okul Başarısı	7	21.87
	TOPLAM	32	100

Tablo 4 incelendiğinde Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumlu etkileri sırasıyla; okulda düzen, okulun temizliği ve okul başarısıdır. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinden sosyal yönden olumlu etkisini bazı öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

"... okul müdürümüzün okulun düzenine aşırı derecede dikkat etmektedir. Bu da okulun daha temiz ve düzenli olmasını sağlamaktadır. Temizliğe ve düzene çok önem veriyor." (Ö-1, Ö-5, Ö-19).

Bazı öğretmenler müdürlerinin mükemmeliyetçi olmasından dolayı okulun daha temiz ve düzenli olduğunu belirtmektedirler

Mükemmeliyetçi okul müdürünün okul başarısını arttırdığı görüşünde olan bazı öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Okul müdürü devamlı başarmak istediğinden bu durum okul başarısını da etkilemektedir. Okul başarısı için ve sorunlar için çözümler aramaya çalışılması çok güzel..." (Ö-8, Ö-11)

Bazı öğretmenler mükemmeliyetçi okul müdürlerinin sürekli olarak mükemmel aradığını kendisinde olan bu özelliğin okulun başarısına da yansıtıldığını belirtmektedirler.

Tablo 5. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumsuz etkilerinin frekans ve frekans yüzdesi
Table 5. Negative social effects of perfectionist school principals to teachers and frequency percentage of frequency

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden olumsuz etkileri	Olumsuz Etkiler	f	(%)
	İletişim Eksikliği	7	46.6
	Gösteriş ve Reklam	5	33.33
	Güven Eksikliği	3	20
	TOPLAM	15	100

Tablo 5 incelendiğinde mükemmeliyetçi okul müdürlerinin davranışlarının öğretmenlere sosyal yönden olumsuz etkileri sırasıyla; iletişim eksikliği, gösteriş ve reklam ve güven eksikliğidir. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinden iletişim eksikliği meydana getirdiği ve bu durumun sorun haline geldiği görüşünde olan öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"...Müdür bey mükemmeliyetçi olduğu için ona yaklaşmakta çekiniyoruz. Bir yanlış yaparız mı diye kendimize soruyoruz. Bundan dolayı müdür beyle çok fazla iletişimim yok. İletişimi olumsuz etkiliyor." (Ö-2, Ö-6, Ö-35)

Bazı öğretmenler okul müdürlerinin mükemmeliyetçi olmasından dolayı ona yakın davranmadıklarını bunun da iletişimi engellediği belirtmektedirler.

Okul müdürünün mükemmeliyetçi olmasının olumsuz şekilde öğretmenleri reklama ve gösterişe sevk etmesini ifade eden bazı öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Öğretmenler yaptığı işi müdüre beğendirmek için gösterişe kaçırmaktadırlar. Çünkü müdüre yaptıkları işi beğendirmek için uğraş içine girmektedirler." (Ö-1, Ö-38)

Bazı öğretmenler, mükemmeliyetçi okul müdürlerine öğretmenler işlerini kusursuz göstermek için gösteriş yaptıklarını bu durumun kendilerini olumsuz etkilediklerini belirtmektedirler

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin okul ortamında güvensizlik oluşturduğu görüşünde olan öğretmenler bunu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"... yaptığım işe ve kendime güvenemiyorum. Çünkü müdür beyin nasıl bir tepki vereceğini bilemiyorum." (Ö-14, Ö-26).

Bazı öğretmenler yaptıkları çalışmalara mükemmeliyetçi okul müdürünün nasıl tepki vereceğini bilmedikleri için çalışmalarına ve kendilerine güvenemediklerini belirtmişlerdir.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER (CONCLUSION and RECOMMENDATIONS)

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenler üzerindeki etkisine yönelik elde edilen sonuçlar ilgili problemler kapsamında aşağıda verilmiştir.

5.1. Sonuçlar (Conclusions)

Bu araştırmada, ilköğretim okullarında görev yapan mükemmeliyetçi okul müdürlerinin özelliklerini ve mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenler üzerindeki etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada mükemmeliyetçi okul müdürlerinin özellikleri ve psikolojik ve sosyal yönden öğretmenler üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri ortaya konmuştur. Literatürde okul müdürlerinin mükemmeliyetçi özelliklerinin öğretmenler üzerinde etkisine ilişkin çalışmaya rastlanamamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada mükemmeliyetçi okul müdürlerinin etkileri; öğretmen görüşleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar, ilgili literatür ve kendi bağlamında tartışılmıştır.

Araştırmada mükemmeliyetçi okul müdürlerinin; düzen gereksinimi, aşırı kuralcılık, eleştirel bakış ve yüksek beklentiler özelliklerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu özelliklere baktığımızda başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik türü ortaya çıkmaktadır [11]. Yani birey, koyduğu standartlara çevresinin uymasını beklemektedir. Düzenli olma faydalı özellik olmasına rağmen yine de düzenlemeye aşırı düşkün olan bireyler bu işle çok zaman harcarlar sonunda asıl önemli işlerini bitirememek problemi yaşarlar [18]. Mükemmeliyetçi kişi başkalarından gerçekçi olmayacak düzeyde beklentiler içine girer ve bu bakımdan da başkalarına eleştirel davranır [7].

Mükemmeliyetçi bir müdür kendisiyle beraber çalışan öğretmenlerin sorumluluk duygusunu arttırmaktadır. Mükemmeliyetçi bir müdür işlerin tam olarak yapılmasını istediği için öğretmenler işlerini aksatmamaya çalışmaktadırlar. Bu şekilde öğretmenlerde yüksek sorumluluk oluşmakta bu durumda öğretmenleri işe motive etmektedir. Araştırmada çıkan sonuçta bu durumu desteklemektedir. Aynı zamanda öğretmenler motive oldukları işten doyum sağlamaktadırlar.

Mükemmeliyetçilik çoğu zaman olumlu bir kişilik yapısı gibi görünse de kişinin kendi hayatı kadar çevresinde bulunan insanları da olumlu ve olumsuz yönleri ile etkilemektedir. Öğretmenlerden her şeyin mükemmel yapılmasını isteme onların motivasyonlarını düşürebilir. İş mükemmel yapma, kaygı ve stres gibi olumsuz durumlara

yol açabilmektedir. Mükemmeliyetçilik kişiler arası ilişkileri bozmaktadır. Bunu mükemmeliyetçilikteki sosyal ortam algılanışı ve bazı psikopatolojik ilişkiler sayesinde yapmaktadır ki bunlar depresyon, sosyal kaygı vb.dirler [7].

Sosyal açıdan bakıldığında ise mükemmeliyetçi okul müdürlerine göre okul her zaman temiz ve düzenli olacaktır. Mükemmeliyetçi insanlar için düzen ve temizlik adeta bir takıttır. Bu sonuç literatür tarafından da desteklenmektedir. Aynı zamanda Frost ve arkadaşları (1990)'nın geliştirdiği Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin bir alt boyutu düzen gereksinimidir [6]. Bu boyut temizlik ve düzenle ilgili aşırı bir dürtü durumudur. Düzenli olmak olumlu bir özellik olmasına karşın düzenlemeye aşırı düşkün kişiler, bununla o kadar çok zaman harcarlar ki, sonunda asıl önemli işlerini bitiremezler [9]. Ayrıca okul başarısı için de mükemmeliyetçi müdürler bütün imkânları kullanmak isteyeceklerdir. Mükemmeliyetçi müdürler kendileri için yüksek standartlar belirleyerek başarmak için çaba harcarlar. Bu özellik kendilerinde olduğu gibi çalıştığı kurumun da bu özellikte olmasını isteyecektir. Bu da doğrudan okul başarısını etkileyebilir.

Mükemmeliyetçi müdürün öğretmenlere etkisine olumsuz açıdan bakıldığında öğretmenler ve müdür arasında iletişim sorunu yaşanmaktadır. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlerden yüksek performans, kaliteli ve kusursuz iş beklentisinde olması bu sonucun olası nedeni olabilir. Bu beklentileri tam olarak karşılayamayan öğretmenler okul müdür ile iletişim sorunu yaşayabilir. Literatürde bu sonuç desteklenmektedir. Mükemmeliyetçilik; verimsizlik, kişilerarası ilişkilerde yoğun çatışma ve güvensizlik, yakın arkadaşlıklar kuramama gibi tüm hayatınızı kapsayabilecek etkilere sahiptir [10]. Mükemmeliyetçi kişi başkalarından gerçekçi olmayacak düzeyde beklentiler içine girer ve başkaları suçlanır ve onlara karşı düşmanlık ve güvensizlik hissedilir [7]. Aynı zamanda öğretmenler müdüre iyi görünmek için bir işi yapmadığı halde yapıyor görünüp veya yaptığı zaman gösterişe kaçmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler yaptıkları bir işte kusur gördüklerinde bu durumu müdüre göstermemek istememeleri bu sonucun olası nedeni olabilir.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenler üzerinde bir diğer olumsuz etkisi güven eksikliğidir. Okul müdürü ile yaşanan iletişimsizlik öğretmenlerin okulda güven eksikliği duygusuna kapılmaları bu sonucun olası nedeni olabilir. Mükemmeliyetçilik, okul hayatında verimsizlik, yaratıcılıkta düşüş, kişiler arası ilişkilerde yoğun çatışma ve güvensizlik, yakın arkadaşlıklar kuramama gibi yaşamın bütün alanları kapsayacak etkilere sahiptir [11]. Mükemmeliyetçi okul müdürleri mükemmeliyetçilikte aşırıya kaçmadan bir şekilde kullanarak öğretmenlerin motivasyonunu, sorumluluk duygusunu ve iş doyumlarını sağlamalıdır.

Sonuç olarak; mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere olumlu etkisinin yanında olumsuz etkisi de bulunmaktadır. Bundan dolayı mükemmeliyetçi okul müdürleri davranışlarında kontrollü davranması gerekmektedir. Okulun vizyon ve misyonunun gerçekleştirilmesinde en önemli rol oynayan öğretmenlere okul müdürleri mükemmeliyetçilik özelliğini olumlu şekilde yansıtarak okul başarısını sağlamalıdır.

5.2. Öneriler (Recommendations)

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Okul müdürleri aşırı mükemmeliyetçi davranmamalıdır.

- Mükemmeliyetçi okul müdürlerine yardım edilerek başarılı kimseler haline getirilebilir.
- Mükemmeliyetçi yöneticilerin öğretmenlere etkisi orta öğretim ve yüksek öğretimde de çalışılabilir.
- Mükemmeliyetçiliğin öğretmenler üzerindeki etkilerine ilişkin nicel bir çalışma yapılabilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma 16-18 Ekim 2010 tarihleri arasında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri özet kitabında basılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Dilmaç, B., Aydo, D., Koruklu, N., and Deniz, M.E., (2009). The Explication Of Primary School Students ' Perfectionist Properties With Irrational Beliefs "İlköğretim Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Mantıkdışı İnançlarla Açıklanabilirliği. Elementary Education Online, Volume: 8, Number: 3, pp: 720-728.
2. Wehmeier, S., (1996).Oxford wordpower Dictionary. Oxford: Oxford university Press.
3. Türk Dil Kurumu.
<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=233811> adresinden 25 Eylül 2010 tarihinde alınmıştır.
4. Mısırlı, T.Ö., (2004). Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçilik, Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı, Kontrol Odağı, Öz- Yeterlilik Ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Pearson, C.A. and Gleaves, D.H., (2006). The Multiple Dimensions Of Perfectionism And Their Relation With Eating Disorder Features. Personality And Individual Differences, Volume: 41, pp: 225-235.
6. Camadan, F., (2009). Orta Öğretim Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
7. Benk, A., (2006). Üniversite Öğrencilerinde Mükemelliyetçi Kişilik Özelliğinin Psikolojik Belirtilerle İlişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
8. Erözkan, A., (2008). Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Eğilimleri ve Depresyon Düzeyleri "Perfectionism Tendencies And Depression Levels Of University Students." Cypriot Journal Of Educational Sciences, Volume: 3, Number: 2, pp: 76-88
9. Tuncer, B & Volta-Acar, N., (2005) Kaygı Düzeyleri Farklı Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin İncelenmesi. Kriz Dergisi: Cilt:14, Sayı: 2, ss: 1-15.
10. Mcmahon, B.G. and Rosen, A., (October 2008). Is There A Place For Perfectionism İn Successful Leadership? Training Journal.
11. Ulu, P.Ö., (2010). Niçin Mükemmel Olmak Zorunda Değilsiniz?. 10.09.2010 Tarihinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Ve Rehberlik Merkezi Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Merkezi'den Alınmıştır. <http://www.mc.metu.edu.tr/~pdrm/pdfs/brochure14.pdf> 10 Eylül 2010 tarihinde edinilmiştir.

12. Hewitt, P.L. and Flett, G.L., (1991a). Dimension Of Perfectionism İn Unipolar Depression. Journal Of Abnormal Psychology, Volume: 100, pp: 98-101.
13. Hewitt, P.L. ve Flett, G.L., (1991b). Perfectionism İn The Self And Social Context: Conceptualization, Assesment And Association With Psychopathology. Journal Of Personality And Social Psychology, Volume: 60, pp: 456-467
14. Hurley, R.F. and Ryman, J., (n.d.) Making the transition from micromanager to leader.
http://www.fordham.edu/academics/colleges__graduate_s/undergraduate_colleg/college_of_business_/academics/faculty/working_paper_series/pdfs/SMR_Micromanagement_Paper.pdf adresinden 09 Eylül 2010 tarihinde edinilmiştir.
15. Cüceloğlu, D., (2007). İletişim Donanımları 'Keşke'siz Bir Yaşam İçin İletişim. İstanbul: Remzi Kitabevi.
16. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
17. Bilgin, N., (2006). Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknikler Ve Örnek Çalışmalar. Ankara: Siyasal Kitabevi.
18. Yaoar, A.A., (2008). Üniversite Öğrencilerinin Mükemmeliyetçi Kişilik Özelliği İle Empati Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EK (ADDITIONAL)

EK 1: GENİŞ TÜRKÇE VE İNGİLİZCE ÖZET (500 KELİMELİK)

MÜKEMMELİYETÇİ OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖĞRETMENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

GİRİŞ

İnsanın davranışlarını belirleyen tutum ve inançlar doğuştan veya çevreden etkilenecek şekilde oluşmaktadır. Her insanın kişilik özelliği farklı olduğundan farklı davranışlar sergileyecektir. Bu kişilik özelliklerinden birisi de mükemmeliyetçiliktir. Mükemmeliyetçilikte bir şeyin en iyisini yapmak ve kendine yüksek standartlar belirleyerek hatasız bir şekilde standartlara ulaşma çabası vardır. Okul yöneticilerinin mükemmeliyetçi olması yani; yüksek beklentiler içinde olması ve bu beklentileri öğretmenlerden de beklemesi sonucu yapılan işleri beğenmemesi, iş vermemesi, beğenmemesi öğretmenleri olumsuz etkileyebilir. Okul yöneticilerinin mükemmeliyetçilik özelliğinden dolayı öğretmenlerden sürekli olarak denetleme ve onay alma beklentisi içinde olması ve öğretmenleri değiştirmeye yönelik davranışları öğretmenler üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler oluşturabilir. Bu çalışma mükemmeliyetçilik ile ilgili bu alanda herhangi bir çalışmaya ulaşılmadığından dolayı önemli bir problemin ortaya konulması ve çözüm önerileri getirilmesi açısından önem taşımaktadır.

AMAÇ

Bu çalışmada ilköğretim okulu müdürlerinin hangi konularda mükemmeliyetçi davrandıklarını ve mükemmeliyetçi olmanın öğretmenler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Nitel bir araştırmadır. Var olan durumu belirlemek amacıyla tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. İlk olarak mükemmeliyetçilik ölçeği kullanılarak en yüksek mükemmeliyetçilik puanına sahip ilk 3 müdür belirlenmiştir. Daha sonra bu üç müdürün okulunda çalışan öğretmenlerle görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Çalışma grubu, Gaziantep ilinin Nizip ilçesinde çalışan mükemmeliyetçilik ölçeği uygulanan 15 okul müdürü ve mükemmeliyetçilik puanı en yüksek olan okul müdürünün görev yaptığı okulda çalışan 40 öğretmendir. Görüşmede elde edilen veriler bilgisayara aktarılmış, veriler NVivo8 programıyla analiz edilmiştir.

BULGULAR

Öğretmenlerin okul müdürlerinin düzen, kuralcılık eleştirel bakış ve yüksek beklentiler konularında mükemmeliyetçi oldukları düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir.

Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin davranışlarının öğretmenlere psikolojik etkileri kapsamında öğretmenlerin sorumluluk duygularını, motivasyonunu ve iş doyumunu arttırdığı gibi olumlu etkileri olduğu belirlenirken olumsuz etkileri olarak da öğretmenler üzerinde motivasyon düşüklüğü, kaygı ve stres belirlenmiştir. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere sosyal yönden etkileri kapsamında olumlu etkileri okul düzeni, okul temizliği ve okul başarısı iken olumsuz etkileri iletişim eksikliği, gösteriş ve reklam ve güven eksikliği olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın sonuçlarından da ortaya çıktığı gibi mükemmeliyetçi müdürlerin en belirgin özellikleri düzen gereksinimi, aşırı kuralcılık, eleştirel bakış ve yüksek beklentilerdir. Bu etkileri psikolojik ve sosyal yönden bakıldığında olumlu ve olumsuz olmak üzere

sınıflandırmak mümkündür. Mükemmeliyetçi bir müdür kendisiyle beraber çalışan öğretmenlerinin sorumluluk duygusunu artmasını sağlayabilir. İşlerin tam olarak yapılmasını istediği için öğretmenler işlerini bu noktada aksatmamaya çalışmaktadırlar. Bu durum motive edilmelerini sağlayabilir. Motivasyonları artar. İşlerini tam olarak yerine getirmelerinden dolayı iş doyumuna da ulaşabilmektedirler. Bu psikolojik etkilerin tam tersi sonuçlar da doğabilir. Öğretmenlerin bu her şeyi mükemmel yapılmasını isteme durumu onların motivasyonlarını düşürebilir. Kaygı ve stres gibi olumsuz durumlara yol açabilmektedir. Sosyal açıdan bakıldığında ise okul her zaman temiz ve düzenli olacaktır. Mükemmeliyetçi insanlar için düzen ve temizlik adeta bir takıntıdır. Ayrıca okul başarısı içinde bu tarz müdürler bütün imkânları kullanmak isteyeceklerdir. Bu etkiye olumsuz açıdan bakıldığında öğretmenler ve müdür arasında iletişim sorunu yaşanmaktadır. Bu özelliğe sahip müdürlerin aşırı gösteriş ve reklam merakı öğretmenleri son derece rahatsız etmektedir. Okul müdürü ile yaşanan iletişimsizlik öğretmenlerin okulda güven eksikliği duygusuna kapılmalarına neden olmaktadır. Sonuç olarak bakıldığında mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenlere olumlu etkisinin yanında olumsuz etkisi de bulunmaktadır.

THE EFFECTS OF PERFECTIONIST PRINCIPALS ON TEACHERS

INTRODUCTION

Attitudes and beliefs that determine human behaviors are formed by birth or by being affected from the environment. As people have different characteristics, they behave in different ways. One of these characteristics is perfectionism. In perfectionism, there is an endeavor to do the best of everything and reach high standards that everyone establishes for themselves. Principals perfectionist approach, that is, imposing high expectations and supposing teachers to fulfill these expectations, may affect teachers negatively principals do not like tasks that teachers carry out, and they do not give assignments to teachers. Because of principals perfectionist philosophy, the fact that they expect to supervise teachers and ask teachers to get principals's approval which could change teacher behavior may have some positive or negative effects on teachers. Since there are no studies on perfectionism in this field, this research is important because it puts forward a significant problem and offers some solutions.

RESEARCH SIGNIFICANCE

In this research, the aim is to put forward positive or negative effects of being perfectionist and what aspects elementary principals behave in a perfectionist way.

METHOD

This is a qualitative research. It is also a descriptive research in the scanning model with the aim of determining an existing situation. To begin with, the first three principals who have the highest points on perfectionism scale are chosen by using the perfectionism scale. Then data are derived by meeting teachers working in these three principals. The study group is 15 principals tested on the perfectionism scale, working in the Nizip district of Gaziantep, and 40 teachers working with the principal who has the highest points on perfectionism scale. In the meeting, data are put into a computer, and they are analysed with the NVivo8 program.

FINDINGS

It is determined that teachers think principals are perfectionist in aspects of being orderly and normative, having critical outlook, and imposing high expectations. It is found that while perfectionist principals behaviors have some positive effects as they increase teachers' sense of responsibility, motivation, and job satisfaction within the context of psychological effects on teachers, they also cause lack of motivation, anxiety, and stress. It is also found that the perfectionist principals positive effects on teachers in social aspects are order of the school, the school's cleanliness, and success of the school, while the negative effects are miscommunication, showing-off, publicity, and lack of confidence.

CONCLUSION

As it can be understood from results of the research, the most obvious characteristics of principals are desire for order, extreme prescriptivism, critical outlook and high expectations. When these effects are examined in a psychological and social perspective, it is possible to categorize them as positive and negative. Perfectionist principals can help raise sense of responsibility of teachers working with him. Since principals want teachers to fulfill their tasks completely, teachers pay attention not to delay their tasks. This situation may help them to be motivated. Their motivation increases. They may have job satisfaction because they carry out their tasks completely. Opposite results of these psychological effects may come out. The state of asking teachers to do everything perfectly may decrease their motivation. It also may lead to some negative situations like anxiety and stress.

When examined in a social perspective, schools must be clean and orderly every time. Order and cleanliness are like an obsession for a perfectionist. Furthermore, such principals want to employ all the possibilities for their school's success. When this effect is examined in a negative way, a communication problem occurs among teachers and principals. Principals that have this characteristic disturb teachers who are fond of showing off and demonstrate extreme publicity. Miscommunication with principals causes teachers to face lack of confidence. As a result, perfectionist principals have some positive effects on teachers as well as negative ones.